C/2024/1573

2024.3.5.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A multilateralizmus és az alapvető nemzetközi elvek megerősítése a szabályokon alapuló rend érdekében a gyorsan változó világban – Az ENSZ rendszeréhez nyújtott civil társadalmi hozzájárulás jelentősége

(saját kezdeményezésű vélemény)

(C/2024/1573)

Előadó: **Christian MOOS**

Társelőadó: **Tanja BUZEK**

Közgyűlési határozat:	2023.1.25.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 52. cikkének (2) bekezdése
	saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Külkapcsolatok” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2023.11.16.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2023.12.14.
Plenáris ülésszak száma:	583.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	194/8/17

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) újfent nyomatékosítja, hogy az Európai Unió intézményei kötelesek előmozdítani az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 2. cikke szerinti egyetemes értékeket és az Egyesült Nemzetek Alapokmányában foglalt elvek tiszteletben tartását.

1.2. Az EGSZB és a civil társadalom elvárja az ENSZ-től, hogy megvalósítsa a béke és a biztonság fenntartására, a fenntartható fejlődés támogatására és az emberi jogok érvényesítésére irányuló, egyre több ember javát szolgáló saját céljait. A helyi szintű megoldások megtalálásához és megvalósításához, a fenntartható fejlődési célok eléréséhez, az igazságos átmenet előmozdításához és az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez elengedhetetlen a civil társadalom hozzájárulása.

1.3. Az ENSZ az egyetlen olyan szervezet, amelyben a hasonlóan gondolkodó országok és az ellenfelek továbbra is számos szakpolitikai területen tárgyalóasztalhoz ülnek egymással. Az ENSZ azonban ki van téve az egyes ENSZ-tagállamok általi obstrukciónak, ami aláássa azt a képességét, hogy reagáljon az aktuális válságokra és kihívásokra. Nem helyénvaló megengedni, hogy az ENSZ Alapokmányát vagy az ENSZ-megállapodások vagy -egyezmények szerinti kötelezettségvállalásaikat megsértő tagállamok teljeskörűen gyakorolják részvételi és szavazati jogaikat.

1.4. A civil társadalom – a szociális partnereket is beleértve – elvárja, hogy az EU és tagállamai minden eddiginél nagyobb mértékben kötelezzék el magukat az ENSZ alapvető reformok révén történő megerősítése mellett. Annak érdekében, hogy az ENSZ felkészüljön a kibontakozó kihívásokra, és stabilizálja a közös értékekre és normákra vonatkozó konszenzust, az ENSZ irányításának reprezentatívabbá, inkluzívabbá és hatékonyabbá kell válnia. Az egyenlőbb képviselet biztosítása érdekében a globális dél országainak nagyobb beleszólást kell kapniuk az ENSZ-ben.

1.5. Az ENSZ-nek tovább kell fejlesztenie az integrált civil társadalmi szervezetek rendszerét, többek között a kulcsfontosságú kezdeményezésekre vonatkozó, az egész ENSZ-re kiterjedő konzultációs rendszer és a petíciós jog létrehozásával, biztosítva ezzel a polgárok, a civil társadalmi szervezetek, a szociális partnerek, az üzleti szervezetek és más érdekelt felek jobb bevonását, különös tekintettel a nők, a fiatalok és a kiszolgáltatott csoportok képviseletének javítására. A főbb csoportok és más érdekelt felek számára nagyobb figyelmet, támogatást és elismerést kell biztosítani.

1.6. Jóllehet történt bizonyos előrelépés, az EGSZB úgy véli, hogy javítani kell az uniós koordinációt. Az EU-nak valamennyi ENSZ-szervben és kapcsolódó intézményben egységes álláspontot kell képviselnie, és ennek megfelelően kell eljárnia. Az uniós intézmények számára követendő példa, és jól illusztrálja az európai civil társadalom strukturált szerepvállalását és az EGSZB által ezen a téren betölthető ernyőszerepet, hogy az EGSZB hozzájárult ([1]) a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend végrehajtásáról végzett első önkéntes uniós felülvizsgálathoz, valamint részt vett a 2023. évi magas szintű politikai fórumon tartott hivatalos uniós prezentációban.

1.7. Az EU fellépésre való képességének javítása, valamint az ENSZ-ben gyakorolt befolyásának növelése érdekében a minősített többségi döntéshozatal bevezetésén túlmenően érdemes fontolóra venni az uniós szerződések kül-, biztonság- és védelempolitika területét érintő részének reformját is.

1.8. Az EGSZB kötelezettséget vállal arra, hogy eléri, hogy hallhatóbbá váljanak az álláspontjai az ENSZ-hez kapcsolódó valamennyi kérdésre vonatkozó közös uniós álláspont kialakításának folyamatában, szorosabban együttműködik az EU és a tagállamok ENSZ-be delegált küldöttségeivel, és ütemtervet dolgoz ki a munkája szempontjából releváns ENSZ-szervekkel való szorosabb együttműködés érdekében.

2. **A multilateralizmus, a szabályokon alapuló világrend és az ENSZ előtt álló kihívások**

2.1. Az EU és az ENSZ mint értékközösség közös menetrendet követ a multilateralizmus és a szabályokon alapuló világrend előmozdítása, valamint a béke és biztonság fenntartása terén.

2.2. A fenntartható fejlődés valamennyi nép számára történő megvalósítása és a közös globális kihívások kezelése érdekében az ENSZ az egyetlen olyan globális szintű keret a közös megoldások megtalálásához, valamennyi szakpolitikai területre kiterjedően, amely lehetővé teszi a mind az uniós partnerekkel, mind az ellenfelekkel való együttműködést. Az ENSZ számos szakosított intézménye, például a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) és az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO), valamint programjai és alapjai, köztük az ENSZ Kereskedelmi és Fejlesztési Konferenciája (UNCTAD) és az ENSZ Környezetvédelmi Programja (UNEP) széles körű intézményi platformot biztosítanak az időszerű kérdések kezelésére.

2.3. Ukrajna elleni agressziós háborúja során Oroszország megsérti az ENSZ Alapokmányában és a nemzetközi jogban foglalt elveket.

2.4. Az autokratikus regresszió egy hulláma jelenleg Európában és világszerte is a demokráciák számának csökkenését eredményezi. Az autokráciák megkérdőjelezik az ENSZ Alapokmányában és az Európai Unió Alapjogi Chartájában rögzített értékeket és normákat, különösen az emberi jogokat és a jogállamiságot. Még egyes – többek között az EU-n belüli – liberális demokráciák is a saját érdekeiket helyezik előtérbe ezekkel az elvekkel szemben.

2.5. Az ENSZ, amely 1945-ben jött létre a II. világháború szörnyűségeire válaszul, a Nyugatot állítva figyelmének középpontjába, nem képes megfelelően képviselni a Biztonsági Tanácson kívüli tagállamokat. Különösen a fejlődő országok alulreprezentáltak. A közös értékekre és normákra vonatkozó konszenzus megszilárdításához azonban egyenlő képviseletre van szükség.

2.6. A 17. fenntartható fejlődési célhoz (Partnerség a célok eléréséért) való hozzájárulás érdekében több ENSZ-szerv saját eljárásokat alakított ki az érdekelt felekkel, köztük a civil társadalommal való együttműködéshez. Az ENSZ demokratikusabbá tétele és helyzetének megerősítése érdekében, hogy képes legyen a jelenlegi kihívások kezelésére, a civil társadalommal való együttműködést szisztematikusabban kell megvalósítani.

2.7. Továbbra is az ENSZ az egyetlen olyan globális keret, amely alkalmas arra, hogy globális megoldásokat dolgozzon ki, amelyekkel kezelhető az éghajlatváltozás kihívása, és enyhíthetők annak hatásai. A minden társadalom fenntartható fejlődéshez való jogát tiszteletben tartó igazságos átmenet nélkül új konfliktusok alakulnak ki, amelyek még több embert kényszerítenek hazájának elhagyására.

2.8. A Covid19-világjárvány rávilágított arra, hogy társadalmaink kiszolgáltatottak a hirtelen válságokkal szemben, amelyek tovább élesítik a javak eloszlása és az életkilátások terén a világ északi és déli része között fennálló egyenlőtlenséget. Míg a magas jövedelmű országok a társadalmi és gazdasági fejlődés tekintetében visszatértek a Covid19 előtti szintre, az alacsony jövedelmű országok még évekig fognak nehézségekkel küzdeni.

3. **Az ENSZ a 21. században**

3.1. Az EGSZB elismeri az ENSZ által a béke és a biztonság fenntartásához, az emberi jogok támogatásához és a fenntartható fejlődés előmozdításához az elmúlt 77 évben nyújtott hozzájárulást. Ez a legjobb bizonyítéka annak, hogy az ENSZ továbbra is az egyetlen platform a globális kihívások közös kezelésére.

([1]) Az EGSZB hozzájárulása a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend fenntartható fejlődési célok végrehajtásának uniós szintű önkéntes felülvizsgálatához.

3.2. Az EGSZB támogatja az ENSZ reformját, és arra kéri az összes tagállamot, hogy kötelezzék el magukat amellett, hogy azt a változó geopolitikai környezethez igazítják. Kéri különösen az uniós tagállamokat, hogy a civil társadalmi szervezetek szoros bevonásával összehangolt módon álljanak ki egy közös jövőkép és álláspont mellett.

3.3. Az EGSZB támogatja a hatékony multilateralizmussal foglalkozó magas szintű tanácsadó testület munkáját, és úgy véli, hogy az „Áttörés az emberek és a bolygó számára" című terv ([2]) fontos hozzájárulást jelent az ENSZ reformjára vonatkozó konkrét ajánlások kidolgozásához.

3.4. Az EGSZB úgy véli, hogy a „jövőről szóló csúcstalálkozó" lehetőséget kínál az EU, a tagállamok, a polgárok és a civil társadalom számára arra, hogy aktívan munkálkodjanak a reformokon. Az ifjúság érdemi képviseletét biztosítja EGSZB-nek az a bevált gyakorlaton alapuló kísérlete, hogy ifjúsági küldöttel ([3]) is gazdagította az ENSZ éghajlatváltozási konferenciáján ([4]) részt vevő EGSZB-delegációt, amint az ENSZ-főtitkár ifjúságügyi megbízottjának kezdeményezése is. Az EGSZB felhívja a figyelmet az Európai Bizottság „Ifjúsági cselekvési terv az EU külső tevékenységeiben (2022–2027)" című dokumentumára, és úgy véli, hogy ez hivatkozási pontként szolgálhat az ENSZ kezdeményezései és az ENSZ fórumán végzett uniós tevékenységek számára.

3.5. Az „új békeprogram" lehetőséget kínál arra, hogy a konfliktusok megelőzése, valamint békeépítés és a béke fenntartása terén újraaktiválják az ENSZ képességeit. Ahhoz azonban, hogy az ENSZ hatékonyabban tudjon a béke érdekében munkálkodni, meg kell reformálni az ENSZ döntéshozatalát, a Biztonsági Tanácsra is kiterjedően.

3.6. Az igazságos átmenetet biztosító megoldások a konfliktusmegelőzés hatékony eszközei lehetnek. Ezek közé tartozik a kollektív tárgyalások előmozdítása minden szinten az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságokra való átállásra történő felkészülés és annak kezelése érdekében, valamint az éghajlatváltozás hatásainak enyhítését célzó intézkedések, a fenntartható fejlődés lehetőségeinek biztosítása valamennyi társadalom számára, a munkakörülmények javítása és a fenntartható fejlődési célok elérése.

3.7. Az EGSZB üdvözli az ENSZ azon törekvését, hogy konfliktusmegelőzési és -rendezési tevékenységei során különös hangsúlyt helyezzen a nők, a gyermekek és a kiszolgáltatott csoportok védelmére. E célból a főbb csoportok és egyéb érdekelt felek számára nagyobb beleszólást kell engedni, és határozottabban kell őket támogatni és elismerni.

3.8. Az EGSZB ismételten hangsúlyozza, hogy az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában rögzített jogok globális garanciájának az ENSZ munkájának kulcsfontosságú prioritásává kell válnia.

3.9. A fenntartható fejlődési célokban foglalt azon ígéret, hogy minden ember életét javítani fogják, láthatóan nem valósul meg ([5]), amit a közelmúltban az EU és a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend témájában készült EGSZB-vélemény ([6]) is kiemelt. Az EU és tagállamai különleges felelősséggel tartoznak a javak elosztása terén a globális észak és a globális dél országai között fennálló egyenlőtlenség csökkentéséért, valamint a fenntartható fejlődési célok 2030-ig történő elérésére irányuló erőfeszítések fokozásáért.

3.10. Az ENSZ jelenlegi irányítása már nem tükrözi a 21. század geopolitikai és társadalmi realitásait. Az ENSZ, valamint közös normái és értékei támogatottságának megerősítése érdekében az ENSZ kormányzását reprezentatívabbá, inkluzívabbá és hatékonyabbá kell tenni. A Biztonsági Tanácsban – az ENSZ összes többi szervéhez hasonlóan – nagyobb képviseletre van szükségük a fejlődő országoknak.

3.11. Kormányközi struktúrájának megőrzése mellett az ENSZ-nek inkluzívabb és átláthatóbb módon kell együttműködnie a polgárokkal, a demokratikus civil szervezetekkel és mozgalmakkal, más érdekelt felekkel, parlamentekkel, szubnacionális hatóságokkal és más hivatalos szervekkel, és további részvételi lehetőségeket kell kínálnia számukra, beleértve a főbb csoportokat és egyéb érdekelt feleket is. Az ENSZ-en belüli inkluzív döntéshozatal, amelyet elszámoltathatóbbá és átláthatóbbá kell tenni, alapvető fontosságú az ENSZ céljainak eléréséhez, összhangban a 17. fenntartható fejlődési céllal.

3.12. Az ENSZ csak akkor tekinthető legitim szereplőnek, ha saját céljait egyre több ember javára valósítja meg. E célból az ENSZ döntéshozatali folyamatainak úgy kell változniuk, hogy hatékonyabbak és átláthatóbbak legyenek, és kisebb valószínűséggel vezessenek patthelyzetek kialakulásához.

([2]) A hatékony multilateralizmussal foglalkozó magas szintű tanácsadó testület: A Breakthrough for People and Planet: Effective and Inclusive Global Governance for Today and the Future (Áttörés az emberek és a bolygó számára: A jelen és a jövő hatékony és inkluzív globális kormányzása), New York, 2023.

([3]) https://www.eesc.europa.eu/en/initiatives/climate-change-conferences-cop/eesc-youth-delegate

([4]) Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye Feleinek Konferenciája (UNFCCC COP).

([5]) Közgyűlés, Gazdasági és Szociális Tanács: Progress towards the Sustainable Development Goals: towards a rescue plan for people and planet report of the Secretary-General (Special Edition) (A fenntartható fejlődési célok felé tett előrelépések: Az emberek és a bolygó megmentésére irányuló terv kidolgozása – a főtitkár jelentése, különleges kiadás), A/78/80 – E/2023/64, 2. o.).

([6]) EGSZB-vélemény: „Az EU és a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend: a fenntartható fejlődési célok végrehajtásának megerősítése" (HL C, C/2024/876., 2024.2.6., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/876/oj).

3.13. Az ENSZ-nek elegendő erőforrásra és kapacitásra van szüksége ahhoz, hogy inkluzív döntéshozatalt biztosíthasson. Ezeket a civil társadalom igényeihez kell igazítani – amelynek kapacitásai igen eltérőek –, lehetővé téve a polgárok és szervezetek számára, hogy világszerte együttműködhessenek az ENSZ-szel.

4. **Az EU az ENSZ-ben**

4.1. A globális kihívások multilaterális megoldásainak előmozdítása érdekében az EU „megfelelő együttműködési formákat épít ki az Egyesült Nemzetek Szervezetének szerveivel és szakosított intézményeivel" (az Európai Unió működéséről szóló szerződés 220. cikkének (1) bekezdése).

4.2. Mivel az EU és 27 tagállama járul hozzá a legnagyobb mértékben az ENSZ költségvetéséhez, a Biztonsági Tanács egy állandó tagját is adja, és az összes ENSZ-tagállam több mint 13 %-át teszi ki, jelentős befolyást gyakorolhat az ENSZ-ben.

4.3. Az EU azonban továbbra sem tudja teljes mértékben mozgósítani az erőforrásait annak érdekében, hogy vezető szerepet játsszon a globális kihívások ENSZ keretében történő kezelésében; figyelemre méltó kivétel ez alól többek között az éghajlatváltozás elleni küzdelem, amelyben az EU vezető szerepet játszik.

4.4. Az EU-nak az ENSZ szerveiben és ügynökségeiben való hivatalos részvétele továbbra is korlátozott. Előrelépést jelentett, hogy az EU 2011-ben megerősített megfigyelői státuszt kapott az ENSZ Közgyűlésében és annak alárendelt szerveiben ([7]), amely a felszólaláshoz és a szóbeli javaslatok és módosítások benyújtásához való jogot is tartalmazza.

4.5. A részvételi jogok kiterjesztése terén elért korlátozott előrelépés ellenére az EU csak megfigyelői státuszt gyakorol a legtöbb ENSZ-szervben és -ügynökségben. Az olyan kizárólagos uniós hatáskörbe tartozó szakpolitikai területeken, mint például a kereskedelem, az Európai Bizottság mind a 27 tagállam nevében, összehangolt álláspontot képviselve szólal fel, például az ENSZ Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Bizottságában (UNCITRAL).

4.6. Az EU-nak az uniós intézmények és a tagállamok közötti elégtelen koordináció miatt az ENSZ által lefedett legtöbb szakpolitikai területen gyakran nincs koherens álláspontja. Az EGSZB arra kéri az EU-t és az összes tagállamot, hogy növeljék az EU láthatóságát annak érdekében, hogy megerősítsék befolyását az ENSZ-ben.

4.7. Az EGSZB hozzáadott értéket teremthet az ENSZ céljainak előmozdítása terén, például azáltal, hogy platformot biztosít a civil társadalom érdekelt felei számára az ENSZ képviselőivel való találkozáshoz és eszmecseréhez. 2023 júliusában az EGSZB kerekasztal-megbeszélést szervezett az ENSZ emberi jogi főbiztosával, felkínálva az EGSZB saját, alapvető jogokkal foglalkozó csoportjának szakértelmét ([8]).

4.8. Az EGSZB meg fogja vizsgálni annak lehetőségét, hogy folyamatos együttműködést alakítson ki a főbb csoportokkal és más érdekelt felekkel, valamint azok regionális koordinátoraival annak érdekében, hogy az EU és az ENSZ szervei elé terjeszthessék nézeteiket, és láthatóbbá tehessék igényeiket.

5. **Megfontolások**

5.1. Tekintettel az EGSZB konzultatív szervként betöltött intézményi szerepére, széles körű munkája számos ENSZ-szerv és -ügynökség számára releváns. Amennyiben az EGSZB közvetlenül együttműködik az ENSZ különböző szerveivel, ügynökségeivel és programjaival, álláspontjai meghallgatásra kerülnek; ám ha az uniós intézményeken keresztül kell eljuttatnia álláspontjait, strukturált és állandó keretre van szükség ahhoz, hogy azok időben célba érjenek, és valóban számítsanak.

5.2. Az EGSZB elkötelezi magát amellett, hogy strukturált megközelítést alkalmaz annak érdekében, hogy jobban meghallgassák az ENSZ-hez kapcsolódó témákra vonatkozó álláspontjait, amikor az EU kialakítja az ENSZ-ben képviselendő közös álláspontjait. Az EGSZB előadóinak kellő időben közvetlenül együtt kell működniük az EU közös álláspontjának kidolgozásáért felelős kulcsszereplőkkel.

5.3. Az EGSZB kötelezettséget vállal arra, hogy szorosabb együttműködést mozdít elő az EU és a tagállamok ENSZ-be delegált küldöttségeivel, és elvárja, hogy véleményeit az Európai Bizottság ENSZ-szel és multilaterális szervekkel foglalkozó megfelelő egységei nyomon kövessék.

([7]) Az ENSZ Közgyűlése: Az Európai Unió részvétele az ENSZ munkájában (A/RES/65/276).

([8]) Az emberi jogokért folytatott küzdelem megerősítése, EGSZB-konferencia, 2023. július 20., Brüsszel, (https://www.eesc.europa.eu/hu/news-media/news/strengthening-fight-human-rights-eesc-president-exchanges-un-high-commissioner-volker-turk-and-csos).

5.4. Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy a szekciói között jobb együttműködésre van szükség a belső silók lebontása érdekében, tekintettel arra, hogy például a fenntartható fejlődési célok valamennyi szekció munkáját érintik. A szekciók közötti és az EGSZB elnökével való jobb koordináció érdekében azzal a feladattal bízza meg valamennyi szekcióját, hogy dolgozzanak ki ütemtervet arra, hogy hogyan lehet ismertebbé tenni az EGSZB munkáját az ENSZ-ben, és alakítsanak ki inkluzívabb kapcsolatokat a releváns ENSZ-szervekkel. Valamennyi szekcióban fel kell térképezni, hogy melyek a kulcsfontosságú ENSZ-szervek, fel kell sorolni a folyamatban lévő tevékenységeket és az ENSZ-szervekkel és -eljárásokkal fenntartott kapcsolatokat, feltárva az aktuális helyzetet és a további együttműködés lehetőségeit.

5.5. Az EGSZB úgy véli, hogy jobban össze kell hangolni az ENSZ-vonatkozású kérdésekkel kapcsolatos uniós álláspontokat. Az EUSZ 34. cikke (2) bekezdésének a Biztonsági Tanácsra vonatkozó rendelkezéseivel összhangban valamennyi ENSZ-szervben a főképviselőnek kell képviselnie az EU álláspontját, valamennyi tagállam nevében. Mindaddig, amíg az EU nem rendelkezik formális részvételi jogokkal, a nemzeti kormányok képviselői az EU közös álláspontját képviselik, és annak megfelelően járnak el.

5.6. Az EGSZB arra kéri az uniós főképviselőt, hogy vállaljon vezető szerepet az EU és tagállamai nevében az ENSZ reformjáról folytatott vitában. Az EU csak akkor lehet hatással az ENSZ jövőjére, ha egységesen szólal fel és egyértelmű álláspontot képvisel.

5.7. Az EGSZB határozottan támogatja az Európai Külügyi Szolgálat arra irányuló erőfeszítéseit, hogy a megerősített megfigyelői státusz keretében kiterjessze az EU jogainak körét az ENSZ további alárendelt szerveire is.

5.8. Az EGSZB elkötelezi magát amellett, hogy az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsával (ECOSOC) a közelmúltban kialakított együttműködésének elmélyítése révén a jövőről szóló csúcstalálkozó folyamatában lehetővé teszi a civil társadalom határozott beleszólását. Az ECOSOC-tagok kormányainak konzultálniuk kell és eszmecserét kell folytatniuk a civil társadalommal és a szociális partnerekkel tevékenységeikről, és nemzeti szinten rendszeresebben be kell számolniuk azokról. Az EGSZB fórumot biztosíthat az ECOSOC munkájának megvitatására.

5.9. Mivel felismeri, hogy a „jövőről szóló csúcstalálkozó” kulcsfontosságú pillanat a meglévő nemzetközi kötelezettségvállalások teljesítéséhez, különösen a fenntartható fejlődési célok végrehajtásának felgyorsításához és egy új békeprogram kialakításához, az EGSZB meg fogja erősíteni a szekciókon átívelő belső megközelítését, és folytatni fogja az ENSZ szerveivel folyamatban levő párbeszédet, amelynek célja, hogy feltárja, milyen lehetőségek vannak a civil társadalom szerepének fokozására a csúcstalálkozó előkészítése során.

5.10. Az EGSZB támogatja azt az elképzelést, hogy a teljes tervezési folyamat során inkluzív konzultációkra kerüljön sor a civil társadalommal az érdekelt felek ENSZ irányításába való bevonásának új architektúrájáról; egyes ENSZ-szervek már most is fejlett lehetőségeket kínálnak a részvételre, és több ENSZ-szervnek kellene követnie ezt a példát.

5.11. Az EGSZB arra kéri az EU-t, hogy az EGSZB segítségével vállaljon vezető szerepet az ENSZ rendszerében a demokratikus civil társadalmi szervezetekkel való együttműködésre nyíló lehetőségek javításában. Külpolitikájában az EU-nak világszerte elő kell segítenie a civil társadalom kapacitásépítését, beleértve a civil társadalom arra való képességét is, hogy jobban együttműködjön az ENSZ-szel.

5.12. Az EGSZB azt javasolja, hogy fejlesszék tovább az UNCITRAL azon gyakorlatát, hogy írásbeli észrevételeket kér az érdekelt felektől a kulcsfontosságú kezdeményezésekről folytatott, az egész ENSZ-re kiterjedő konzultáció keretében, és hozzák létre a petíciók ENSZ-hez való benyújtásának jogát, közvetlen részvételi lehetőséget biztosítva a polgárok, a civil társadalmi szervezetek és más érdekelt felek számára.

5.13. Az EGSZB kéri, hogy egyszerűsítsék az ENSZ struktúráit, és legitimitásának növelése érdekében tegyék átláthatóbbá az ENSZ döntéshozatali folyamatait, az ENSZ pénzügyi alapjának fenntarthatóbbá tétele mellett.

5.14. Az EGSZB támogatja az ENSZ-nek, többek között a Biztonsági Tanácsnak a reformjára irányuló, régóta hangoztatott felhívást annak érdekében, hogy valamennyi kontinens országai egyenlő arányban képviseltethessék magukat, és hogy hatékonyabbá váljon a döntéshozatal, és azt egyes tagállamok kevésbé akadályozhassák. Azoknak az ENSZ-tagállamoknak – köztük a Biztonsági Tanács tagjainak is –, amelyek megsértik az ENSZ Alapokmányát, el kell veszíteniük szavazati jogukat, és azt mindaddig nem kaphatják vissza, amíg vissza nem térnek a nemzetközi jog szigorú betartásához. Az ENSZ-megállapodások vagy -egyezmények szerinti kötelezettségvállalásaikat megszegő ENSZ-tagállamoknak nem szabadna vezető szerepre megválaszthatónak lenniük egyetlen ENSZ-szervben vagy kapcsolódó szervben sem. A legutóbbi ügy Katart érintette, amely az idei Nemzetközi Munkaügyi Konferencia elnöki tisztét töltötte be, annak ellenére, hogy nem teljesítette az ILO irányító testülete felé a reformokkal kapcsolatban vállalt kötelezettségeit, aláásva ezzel az ILO hírnevét és a nemzetközi munkaügyi normák őreként betöltött szerepét.

5.15. Az EGSZB elvárja, hogy 2024-ben az új Európai Parlament és az új Európai Bizottság a jövőt szolgáló paktumban elfogadott konkrét lépések végrehajtását az EU külkapcsolatainak kulcsfontosságú prioritásává tegye a következő, 2024–2029-es intézményi ciklus idejére. A multilateralizmus és a szabályokon alapuló rend előmozdításának kiemelt területnek kell lennie a következő Európai Bizottság politikai iránymutatásaiban, és annak tükröződnie kell a munkaprogramban és az Európai Tanács új stratégiai menetrendjében is.

5.16. Az EGSZB arra kéri az uniós intézményeket, hogy törekedjenek az Európa jövőjéről szóló konferencia ajánlásainak gyors végrehajtására az EU nemzetközi szerepének megerősítése, valamint „a globális multilateralizmus újraindítás[a]" és „az ILO szerepének megerősítés[e]" érdekében ([9]), a minősített többségi döntéshozatal uniós külpolitikában való bevezetése mellett; érdemes megfontolni az uniós szerződések reformját annak érdekében, hogy jelentősen javuljon az EU cselekvőképessége, és erősödjön befolyása az ENSZ-ben.

5.17. Az EGSZB javasolja a hasonlóan gondolkodó regionális szervezetek koalíciójának létrehozását annak érdekében, hogy azok jobb képviseletet kaphassanak az ENSZ-ben, ideértve azt is, hogy képviselői több jogot kapjanak arra, hogy részt vegyenek az ENSZ különböző szerveiben és ügynökségeiben. A globális dél országainak jobb képviselete érdekében az EU-nak különösen a legközelebbi szomszédjával, az Afrikai Unióval kell partnerségre lépnie az ENSZ-en belüli közös reformok végrehajtása során.

Kelt Brüsszelben, 2023. december 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság elnöke

Oliver RÖPKE

([9]) Az Európa jövőjéről szóló konferencia, Jelentés a végeredményről, 2022. május, 24. javaslat, 5. pont.